Пам'ятайте про Україну!

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація:
"Svoboda", 30 Montgomery St.
Jersey City, N.J. 07302
Телефони: (201) 434-0237
(201) 434-0807
з Ню Йорку (212) 227-4125
УНСоюз (201) 451-2200
з Ню Йорку (212) 227-5250

РІК LXXXVIII. Ч. 13. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, СЕРЕДА, 21-го СІЧНЯ 1981 ЦЕНТІВ 25 CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, WEDNESDAY, JANUARY 21, 1981 No. 13. VOL. LXXXVIII.

УКРАЇНСЬКІ ГРОМАДИ ВІДЗНАЧАЮТЬ СІЧНЕВІ РОКОВИНИ

ДЖЕРЗІ СИТІ, Н.ДЖ.

Посадник міста Томас Сміт підпише проклямацію з нагоди дня Української Державности в середу, 21-го січня, о год. 9:30 ранку у своєму бюрі в будинку міської управи і проголосить день 22-го січня Українським Днем з нагоди 63-их роковин Самостійности і Соборности України, проголошеної державними Універсами в 1918 і 1919 роках. У церемонії візьмуть участь представники місцевих організацій, в тому числі — Українського Народного Союзу, який має свої приміщення у цьому місті.

ДЕТРОЙТ, МИЧ.

(ПР) Український Конгресовий Комітет цієї метрополії приготовляє відзначення Січневих роковин 1918 і 1919 років. Святкова академія відбудеться у неділю, 25-го січня, в 3:30 год., по пол. у залі середньої школи Фіцджералд у Воррені.

Свято патронує почесний комітет, до якого входять парохи всіх українських Церков на терені метрополітального Детройту та голови обидвох Відділів УККА. Діловий комітет очолює Микола Кавка. Головну промову виголосить молодий громадський діяч, голова ГУ СУМ-А і член Екзекутиви УККА д-р Аскольд Лозинський, а мистецьку програму виконають хори „Прометей" і „Діброва" з Тотонто під дириґентурою мґра Василя Кардаша.

НЮ ГЕЙВЕН, КОНН.

Під час підписання проклямації сидять (зліва): о. митрат М. Чернявський, посадник міста Біяджіо ДіЛіто і о. Р. Ґолемба. Стоять: С. Данів, мґр О. Бойко-Смит, Богдан Романюк, О. Марків, Д. Марків, П. Пожар, д-р І. Кизик, О. Собко, М. Туркало, д-р М. Снігурович, проф. І. Телюк, К. Смит, Х. Телюк і д-р Я. Туркало.

(М.Я.) У п'ятницю, 9-го січня 1981 року, посадник міста Ню Гейвен прийняв делеґацію Українського Конґресового Комітету Америки, Відділ Ню Гейвен, яка прийшла до нього під проводом голови Відділу д-ра Михайла Снігуровича,та підписав проклямацію для відзначення 63-іх роковин відновлення Української Державности.

В дальшій програмі святкувань відбудеться святочний бенкет і баль у суботу, 24-го січня, в готелі Шератон Парк Плаза. Головними промовцями на бенкеті будуть о. шамбелян Степан Чомко і конґресмен ДеНардіс. В неділю, 25-го січня, будуть відправлені Богослуження в намірепні українського народу в церквах обох українських віровизнань. Того самого дня о год. 12:30 по полудні відбудеться на центральному Ґріні напроти будинку управи міста мирна маніфестація та церемонія зложення вінка в пошану героїв, які полягли за волю України. В часі маніфестації промовлятиме посадник міста.

КВІНС, Н.Й.

Стоять (зліва): Меланія Чолій, Анастазія Костриба, о. Христофор Войтина, ЧСВВ, президент дільниці Квінс Доналд Мейнс, Марія Нестерчук, Степан Боднар і Василь Наум; відсутні Андрій Малан, який робив знімок.

(ВС) Подібно як у минулих роках, президент нюйоркської дільниці Квінс Доналд Мейнс також і цього року підписав проклямацію Дня Української Незалежности для відзначення роковин актів Самостійности і Соборности 1918 і 1919 років. Церемонія офіційного підписання цього акту відбулася у понеділок, 12-го січня, в 10-ій год. ранку в присутності запрошених: пароха української католицької церкви Чесного Хреста в Асторії о. Христофора Войтини, ЧСВВ, і представників українських організацій Асторії, де проживає багато українців.

Точно в призначеній годині зібралися в бюрах президента наступні представники/ці/: від Об'єднання Жінок ОЧСУ — Марія Нестерчук, Меленія Чолій і Анастазія Костриба; голова 33-го Відділя ООЧСУ Степан Боднар; представник Американських Приятелів АБН Василь Наум і відпоручник Ліги Українських Виборців дільниці Квінс Андрій Малан. До зібраних коротко промовив президент Д. Мейнс, після чого офіційний фотограф зробив кілька знімок всієї групи разом з президентом.

(Продоження на ст. 4)

М. ПІДСАДНИЙ ПРОДОВЖУЄ АКЦІЮ В ОБОРОНІ Ю. ШУХЕВИЧА

Париж (УЦІС). — Як уже повідомлялося раніше, 29-річний українець із Франції Михайло Підсадний з Мілюзу зголосив французькому урядові свою готовість відбути решту покарання за Юрія Шухевича, якщо совєтська влада дозволить йому, разом зі сім'єю, свобідно виїхати зі Совєтського Союзу.

Його ініціятиву підтримало Об'єднання Українців у Франції (ОУФ), якого членом є М. Підсадний. У листі до міністерства закордонних справ з 2-го грудня голова ОУФ д-р Володимир Косик писав, що, хоча пропонована виміна, правдоподібно, не зможе відбутися з юридичних причин, французький уряд повинен все ж таки повідомити совєтський уряд про пропозицію М. Підсадного і домагатися звільнення Юрка Шухевича. ОУФ підтримує цю пропозицію без того, щоб погоджуватися із заложенням, що невинно засуджена тоталітарним правосуддям людина може бути звільнена лише тоді, коли інша невинна людина відбуватиме за неї покарання.

Старанням М. Підсадного та при співпраці Е. Нагірянської з Управи місцевої філії ОУФ, створено в Мілюзі в половині грудня Комітет підтримки акції за звільнення Юрка Шухевича, до якого ввійшло близько сорок осіб, в тому прокурор республіки Жан Рено, головні радники А. Кінцлер, А. Бірі, декілька адвокатів, лікарів і заступник посадника міста Ж. Портман.

Розпочинаючи дальшу фазу акції, М. Підсадний скликав 2-го січня 1981 року пресову конференцію. Наступного дня обидва місцеві щоденники — „Ль'Альзас" (виходить у французькій і німецькій мовах) і „Дерніер Нувель д'Альзас" — помістили обширні статті про Ю. Шухевича й ініціятиву М. Підсадного. Обидва щоденники зазначують, що М. Підсадний буде продовжувати акцію аж до отримання відповіді на його пропозицію. Він готовий розпочати необмежену голодівку. „Дерніер Нувель д'Альзас" подає, що його акція покищо „є в стадії інформації, збирання підписів, заклику до публічної опінії. Крім цього, М. Підсадний розраховує на солідарність українців" у вільному світі. Він надіється, що вони підтримають його ініціятиву.

Про пропозицію М. Підсадного відбути покарання за Ю. Шухевича інформувала також французька пресова агенція АФП. Справою зацікавилася радіостанція Люксембурґ, яка запропонувала безпосередню розмову під час новин в 1-ій год. по полудні. Цього дня головним редактором-гостем новин був відомий віденський дириґент Льорін Мазель. Через технічні труднощі сполучення не встановлено, тому Мазель поінформував лише про відважну пропозицію М. Підсадного. Зате в 10-ій год. вечора можна було почути на хвилях цієї ж радіостанції коротке інтерв'ю М. Підсадного. Цього ж дня місцева телевізія також інформувала про його рішення піти до совєтської тюрми на місце українського дисидента.

Цього самого дня, точніше вночі з 3-го на 4-те січня, серед невияснених обставин згоріло авто М. Підсадного. Не дивлячись на скору інтервенцію пожежної служби й поліції, авта не вдалося врятувати. Поліція ствердила, що вогонь почався в такому місці авта, де звичайно цього не буває. Слідство продовжується. Про спалення авта й ініціятиву М. Підсадного подали, крім місцевої преси, також паризькі щоденники („Ле Монд", „Котідієн де Парі").

Треба згадати, що загальна акція в обороні Ю. Шухевича у Франції почалася в березні м.р. Тоді члени СУМ роздали декілька тисяч летючок в Парижі і на провінції. Окремий комунікат розіслано до преси („Ле Фіґаро Маґазін" помістив зміст комунікату). Об'єднання Українців у Франції вислало на початку квітня заклик до президента Франції з проханням, щоб справу звільнення Ю. Шухевича було порушено під час розмов з Андреєм Ґромиком, який тоді перебував у Парижі. Канцелярія голови французької держави потвердила отримання листа, зазначивши, що президент отримав його якраз перед розмовою з Ґромиком.

У червні 1980 року, після того, як інформація про акцію появилася в українському франкомовному журналі „Ль'Ест Европеен", депутат П'єр Бас, який є одночасно міським радним і заступником посадника Парижу в справах культури, вислав письмову інтерпеляцію до міністра закордонних справ із запитанням, які заходи вживе французький уряд, щоб Ю. Шухевич був звільнений. Пропозиція М. Підсадного є продовженням цієї акції.

ІРАН ПРОВОЛІК ЗВІЛЬНЕННЯ ЗАКЛАДНИКІВ
АМЕРИКАНСЬКІ ДИПЛОМАТИ МАЛИ ВИЛЕТІТИ З ТЕГРАНУ У ВІВТОРОК

Аліс Метрінко, мати закладника Михайла Метрінка, прикрашує хату в Олифанті, Па., в очікувані повороту сина.

Тегран, Іран. — Згідно зі своєю політикою цинічного проволікання звільнення протизаконно в'язнених американських закладників, в понеділок, 19-го січня, безпосередньо перед самим звільненням і відлетом закладників іранський уряд знов спинив цілу процедуру.

Цим разом претекстом для проволоки мав був додатковий документ американських банків, в яких були заморожені іранські гроші, надісланий до Ірану, що в ньому банки з'ясували нормальні в таких справах деталі. Міністер в уряді прем'єра Мохаммеда Алі Раджая, Бегзад Набаві, в руках якого спочивало керівництво процедурою звільнення, видав комунікат, в якому подав про проволоку „з вини американських банків". Представники американських банків зразу заявили, що нову проблему можна розв'язати протягом кількох хвилин, або просто відтягнувши цей документ.

Спроби дипломатичних розмов і вияснення проблеми, чи непорозумінь до нічого не вели, бо ані Набаві, ані іранський уряд не були в силі достатньо з'ясувати, про що їм ідеться.

Президент Джіммі Картер дав екзекутивні доручення американським банкам перелити всі іранські фонди на конта в англійських банках. Втративши всіляку можливість обвинувачувати американські банки у будь-чому, іранський уряд рішив у вівторок звільнити американських закладників і дати їм змогу відлетіти домів. Як причину такого звільнення іранські чинники подали, що вони не хотять мати до діла з новим американським урядом і зокрема з президентом Рональдом Реґеном, який назвав їх „варварами й злочинцями".

У зв'язку з тією несподіваною проволокою президент Картер не міг здійснити свого „останнього президентського акту" привітання звільнених закладників на американській базі в Західній Німеччині.

Одначе новий президент Реґен запропонував своєму попередникові привітати звільнених у характері репрезентанта нового Президента. Картер пропозицію прийняв і мав відлетіти до Німеччини після інавгурації нового Президента й формального передання влади.

Не зважаючи на всі ті заходи, у Вашінґтоні урядові чинники стримувались з оптимістичними вістками. Родини закладників висловили рішучі застереження до поведінки іранських аятолл і мул та іранського уряду.

У світі

ЯК ПОВІДОМИВ УРЯД АНҐОЛІ, в часі відбування у Женеві конференції у справі надання самостійности Намібії (Південнозахідній Африці) військові відділи Південоафриканської республіки перейшли кордон з Намібії і перевели цілий ряд бойових акцій на терені Анґолі. Ціллю тих акцій було знищити бази й маґазини зброї та вишкільні табори партизан Намібії, які використовують терен Анґолі для вишколу та підготови нападів на Намібію. Як подало анґольське інформаційне аґентство Анґоп, міністерство війни Анґолі ствердило, що в часі південноафриканських рейдів дійшло до зударів з анґольськими військовими частинами. Бої тривали декілька днів і по обидвох боках взяли в них участь, крім піхоти з важкою зброєю, літаки та гелікоптери.

УРЯД СХІДНЬОЇ НІМЕЧЧИНИ опублікував господарський звіт за останній рік та прогнози на 1981 рік. Зі звіту виходить, що господарка Східньої Німеччини осягнула всі визначені їй цілі. Хоч у другій половині року настав спад господарської активности, але в цілорічному відношенні це тільки зменшило показник зросту. В деяких періодах витворилися застої, спричинені відсутністю вугілля й деяких сирівців. Причиною нестачі вугілля, як це перед тим повідомляла східньонімецька преса, було припинення достав вугілля із Польщі. Сирівці здебільшого приходять до Східньої Німеччини зі Совєтського Союзу. Наслідком того спаду в другій половині року показник господарського зросту за цілий рік був 4,2 відсотка замість заплянованого 4,8 відсотка. Важливим господарським успіхом за минулий рік уважає східньонімецький уряд значне обниження спожиття ропи й бензини без відповідного обниження господарської діяльности. Та найбільшим успіхом уважають східньонімецькі комуністи великий зріст експорту їхніх виробів до західніх країн, а в першу чергу — до Західньої Німечини.

ПОЛЬСЬКА ДЕЛЕҐАЦІЯ на чолі з Лєхом Валєнсою повернулася з Риму до Польщі в понеділок, 19-го січня. Делеґація складалася з 14 представників польських робітників, які разом з Валєнсою переводили останній етап боротьби польських робітників проти комуністичного режиму. Делеґація була прийнята Папою Іваном Павлом II, а крім цього, Валенса відбув із Папою окрему розмову. Папа відправив для членів делеґації приватну Службу Божу і прийняв їх в неділю, 18-го січня, сніданком.

ПРЕМ'ЄР ІЗРАЇЛЯ МЕНАХЕМ БЕҐІН поінформував, що його уряд ухвалив зголосити парляментові проєкт закону про розв'язання парляменту й відбуття виборів 7-го липня. Всі політичні ізраїльські чиники в засаді погоджуються на відбуття виборів ще перед осінню цього року, коли мала б скінчитися теперішня каденція парляменту; навіть ті, які хотіли відложити вибори аж до листопада, щоб уміжчасі могли завершити плян побудови нових поселень на правому березі Йордану, не ставили особливого спротиву тій пропозиції. Одначе, проти проєкту уряду є застереженя з боку найбільшої опозиційної партії, Партії праці, яка висуває зі свого боку проєкт, щоб вибори відбулися у травні. Партія праці, яка має найбільші вигляди виграти у виборах і створити новий уряд, випрацювала новий проєкт полагоди проблеми західнього берегу Йордану, що до 1967 року належав до Йорданії. Партія праці пропонує поділити ці території і частину, конечну до оборони Ізраїля, залишити в Ізраїлі, а частину з арабським населенням в числі коло 800,000 передати Йорданії. Одначе король Йорданії висловився публічно проти того проєкту і заявив, що юрисдикція в цій справі належить ПВО.

В ТАЇФІ, Савдійська Арабія, відбулася підготовча нарада ісламської конференції, яка почнеться в неділю, 25-го січня. Представники Ірану збойкотували ту нараду, і правдоподібно, не візьмуть участи в конференції. Одначе всі учасники наради висловилися за тим, щоб конференція відбулася, не зважаючи на відсутність Ірану. Нарада однодушно рішила обговорювати справу воєнного конфлікту між Іраном і Іраком. Зате був гострий спір у справі Афганістану. Сирія і Південний Ємен, які ввійшли у совєтську політичну орбіту й стали совєтськими сателітами, протиставилися обговорюванню питання Афганістану, бо, на їхню думку, там є леґальна влада, а Совєтський Союз мав обов'язок на заклик тієї влади окупувати територію Афганістану. Інші ісламські країни обстоюють думку, що Москва повинна відтягнути свої війська з Афганістану й дати змогу його народові вибрати свою владу, а до того часу Афганістан не може бути членом Ісламської конференції.

В Америці

В ОСТАННЬОМУ ПОСЛАННІ до Конґресу колишній президент Джімі Картер заявив, що З'єднані Стейти Америки стоять перед серйозною кризою економічного порядку. Картер передбачає, що число безробіття значно збільшуватиметься, а також зростатиме інфляція, яка вже почала загрожувати американській економіці. Картер також передбачає ускладнення у відносинах між ЗСА і СССР у зв'язку із затяжною кризою у Польщі, де все ще існує можливість совєтської військової інтервенції.

ПОЛІЦІЯ І СЛУЖБОВЦІ Федерального Бюра Інвестиґацій (ФБІ) перевели арешти серед кубинців на Флориді після того, як знайдено докази їхньої заанґажованости у діяльності, скерованій проти режиму Фіделя Кастра на острові. Поліція покищо заарештувала сім осіб і сконфіскувала багато зброї, вибухового матеріялу й іншого військового приладдя, яке правдоподібно мало бути перекинене на Кубу для діючих там підпільників. Серед сімох арештованих, шість прибули з Куби в характері втікачів і їм грозить депортація на Кубу, якщо суд докаже їм нелеґальну діяльність, скеровану проти іншої держави.

ВОДЯНА КРИЗА у багатьох північносхідних стейтах набирає застрашуючих розмірів. Деякі міста в стейтах Коннектикат, Ню Джерзі і Ню Йорку мають тільки на 20-30 днів запасу питної води. Деякі стейти вже проголосили, а інші приготовляються до проголошення виїмкового стану і раціоналізування води. Якщо й це не допоможе загрожені стейти задумують звертатися за допомогою до федерального Уряду, бо в противному випадку життя і здоров'я мешканців цих стейтів може бути загрожене. Саме місто Ню Йорк позбавлене 80 мільйонів ґальонів води, які воно отримувало з ріки Делавер, але у зв'язку з тим, що інші околиці також відчувають брак води, Делаварська комісія рекомендувала припинити доставу води до Ню Йорку. Незабаром ця водяна справа, — кажуть знавці, стане проблемою проблем не тільки східніх стейтів, але також Уряду у Вашінґтоні.

У Москві немає кінця грабежеві

Москва. — З новим роком уряд СССР „потішив" своє населення вісткою про „піднесення" вартости рубля. Але те „піднесення" не в тому, що консумент платитиме менше за товари,а в тому, що він платитиме більше. Правда, йдеться, в першу чергу, про закордонного консумента, якому доведеться побувати в СССР, заплатити кошти побуту й прожиття, та ще й купити дещо для своїх рідних і знайомих вдома.

Декретом московського уряду обнижено вартість доляра, підставої закордонної валюти в численних розрахунках, а піднесено вартість рубля. Таким чином, закордонний покупець платитиме за все більше як дотепер, але й місцевий не платитиме менше. Відтепер американський доляр, згідно з рішенням московського уряду, вартий тільки 66,8 копійок, а не як дотепер — 67,5 копійок. Отже, турист і всі ті, що платять всякі оплати до СССР, діставатимуть за сто долярів тільки 66,8 рублів, а не як дотепер 67,5 рублів. Різниця нібито невелика, але коли її застосувати до мільйонів долярів, виданих щорічно туристами й подорожніми до СССР, тоді зріст прибутку для московської „казни" не абиякий.

Німці й араби затіснюють зв'язки

Бонн, Західня Німечина. — Дефіцит закордонного платничого балянсу Західньої Німеччини змушує її уряд шукати засобів для його покриття. Дотепер Савдійська Арабія вже кількаразово виручувала Західню Німеччину у такій ситуації. Цим разом уряд Савдійської Арабії знов погодився закупити поважніший пакет цінних західньонімецьких паперів.

Дефіцит платничого балянсу Західньої Німеччини осягнув в 1980 році високу суму 15 більйонів долярів. Не є це велика сума в порівнянні з дефіцитами інших країн, але Західня Німеччина мала завжди надвижку платничого балянсу із закордоном і намагається вона не збільшувати внутрішнього довгореченцевого задовження, але іншими мірами покрити недобір. Найвигіднішим виходом для неї є продажа державних цінних паперів закордонним урядам. Таким чином крім здобуття потрібних для покриття недобору фондів, Західня Німеччина пов'язує щільніше зі своєю господаркою чужі країни. Господарське пов'язання зі Савдійською Арабією має той великий позитив, що вона є найбільшим продуцентом і експортером нафтової ропи у вільному світі

На дефіцит західньонімецького платничого балянсу складаються у першу чергу великі суми, які Західня Німеччина виплачує закордонним доставцям ропи. В 1979 році вона заплатила за дев'ять місяців 11,3 більйона долярів за ропу, а в 1980 році за такий самий час — 32,3 більйона долярів. У цьому році ця сума буде значно більша.

Відбудуться наради в справі етнічних студій

Вашінґтон (А.К.). — Наступне засідання Крайової Дорадчої Ради для вивчення етнічної спадщини заплянoване на середу, четвер і п'ятницю відповідно 28-го, 29-го і 30-го січня, в кімнаті 3000 федерального будинку Департаменту освіти при 400 Мериленд авеню. Сесія розпічнеться кожного дня о 9-ій годині ранку.

На денному порядку наради стоять: перегляд стану Програми вивчення етнічної спадщини відповідними чинниками з Адміністрації й законодавцями; приведення до присяги нових членів Ради; рапорт Ґвена Бейкера про справу багатокультурної освіти; виступ Дейвіда Ґаттмана з міні-конференції про евро-американських людей старшого віку, і поточні справи.

Зібрання відкрите для публіки.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893

Svoboda USPS (30-420 ISSN 0274-6964) is published daily except Sundays, Mondays, and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 30 Montgomery Street, Jersey City, N.J. 07302.
Subscription: 1 year — $30.00, 6 months — $16.00, 3 months — $9.00. UNA members 65¢ a month. Change of address — 50¢. Make checks or money orders payable to "Svoboda".
Postmaster: Send address changes to "Svoboda", P.O. Box 346, Jersey City, N.J. 07303.

Second Class Postage paid at Jersey City, N.J.

Статті і дописи, підписані авторами, не мусять відповідати поглядам Редакції. Редакція застерігає собі право в потребі виправляти і скорочувати надіслані матеріяли. Незамовлені матеріяли повертається тільки тоді, коли автор собі це виразно застеріг, долучивши заадресовану коверту з відповідною поштовою оплатою. — За зміст оголошень Редакція не відповідає.

Передплата: на рік — $30.00, на півроку — $16.00, на 3 місяці — $9.00. Для членів УНСоюзу 65¢ міс. За кожну зміну адреси — 50¢. Чеки і "money orders" виставляти на "Svoboda".

P.O. Box 346 Jersey City, N.J. 07303

Східні німці й Польща

Американський уряд, як теж майже всі західньоевропейські країни, надзвичайно перейняті різними аспектами польської кризи, хоч ця криза дещо зменшила натугу в останніх кількох днях.

Але, згідно з думкою високого представника Державного Департаменту, східні німці гратимуть визначну ролю в будь-якому здушенні польського робітничого руху. Східня Німеччина є, мабуть, найкраще зорганізована економічно, мілітарно і політично серед московських сателітів у Европі. Щобільше, східні німці найбільш льояльні відносно Москви та вірні її обслугачі й сателіти. Тому будь-який виклик Москві заторкує глибоко східних німців.

Теперішній східньонімецький уряд зумів осягнути відносно високий рівень добробуту за ціну страшних репресій населення. Східньонімецька порода „соціялізму" у загальному не накинена згори, з Москви, але радше вона домашнього виробу.

Східня Німеччина більш затривожена торговельними стосунками Москви із Західньою Німеччиною, як тим, що політика детанту між Сходом і Заходом може провалитися.

На випадок совєтської інвазії Польщі, в опінії американських спеціялістів, східньонімецька армія буде відігравати важливу ролю. Багато німців, цебто ті, що при владі у Східній Німеччині, хотіли б „повчити" поляків за їх виклик „соціялістичному правлінню" у Варшаві. Східні німці не хочуть лібералізації режиму, не зважаючи на те, що велика частина населення є проти комунізму.

Тому є познаки, що уряд Східньої Німеччини підсичує Москву не уступати полякам зі страху перед можливістю, що непокарані польські робітники можуть стати прикладом для німецького робітництва, яке більш здисципліноване на військовий лад, як польське робітництво.

Нещодавно східньонімецький прем'єр Віллі Штоп, проголошуючи збільшення мілітарного бюджету на 8.4 відсотка, не минув нагоди заявити льояльність східньо-німецького режиму для польських комуністів, бо, мовляв, „Польща — соціялістична країна, льояльний член родини соціялістичних держав, і наш соціялістичний сусід".

Одначе, східньонімецькі частини напевно перебувають у воєнному поготівлі, чекаючи на приказ Москви маршерувати проти „соціялістичного сусіда".

Навіть тоді, коли теперішня польська криза знайде якусь розв'язку, — Східня Німеччина не буде спокійною, якщо поляки матимуть некомуністичні робітничі юнії. Такі юнії будуть заохочувати німецьких робітників піти слідами поляків.

Все це знають східньонімецькі комуністи і тому-то будь-яка розв'язка польської кризи не задовольнить їх.

Ярослав Гайвас

КІНЦЕВИЙ І НАЙВАЖЛИВІШИЙ ЕТАП

Йдеться про другу частину Мадридської конференції, яка починається після Різдвяної перерви 27-го січня. Перерва ця почалася 19-го грудня після закінчення першого етапу, присвяченого питанням свободи людини та правам одиниці й народу самостійно плекати свої духові вартості, мати повні можливості розвивати свої традиції й обичаї, а перш за все, мати ніким непорушне право на віру в Бога. В другій частині конференції вагомі політичні проблеми відношення й співпраці між народами й державами. Американська делеґація візьме у ній участь під новим керівництвом, частково у новому складі та з новими настановами.

В першій половині цієї конференції, після проломання совєтського спротиву, обговорювано застосування у життя „третього кошика" ухвал Гельсінкської конференції та ломання тих ухвал, де воно мало місце; культурні контакти, свобідний плив і обмін ідей тощо. Українці взяли в часі тривання першої частини Мадридської конференції участь у громадських виступах, які проходили в Мадриді паралельно до офіційної конференції. Завдяки заходам ієрархії Української Католицької Церкви стали широко відомими факти про положення церкви й релігії в СССР, а в першу чергу — в Україні, про переслідування й фізичне нищення єпископів, священиків і вірних, нищення церков а головно, про жорстокі намагання Москви зліквідувати Українську Католицьку Церкву так, як перед тим вона зліквідувала Українську Православну Церкву.

Про долю УКЦ говорили делеґації різних держав, вказуючи на конкретні факти порушень, надужить, насильств і злочинів з боку совєтського режиму.

Звіти з українських акцій у часі першої частини конференції у Мадриді були задовільно передані українській громадськости в пресі та в численних інформаційних виступах учасників тих акцій. Звіт про заходи ієрархії УКЦ останньо подав в пресі Митрополит Вінніпегу і Канади Владика Максим Германюк, який з рамени і доручення Першого (звичайного) Синоду УКЦ що відбувся у Римі від 25-го листопада до 2-го грудня, побував у Мадриді в днях від 4-го до 10-го грудня.

У свому пресовому звіті Митрополит Максим пише, що згідно з постановою того Синоду, яким керував Патріярх Йосиф, „він виїхав до Мадриду і там, у часі свого побуту від 4-го до 10-го грудня зміг відвідати голову Папської делегації на цій конференції — Архиєпископа Сільвіо Люоні, щоб з ним обговорити і устійнити програму зустрічей з амбасадорами різних делегацій. Відтак Митрополит відбув зустріч із Мадридським архиєпископом Віценте Генріке і Таранком та з єпископом Авілі — Феліпе Фернандес Ґарція, де колись жила й оснувала свій перший монастир славна свята Велика Тереза з Авілі.

Особиста зустріч Митрополита Максима з Архиєпископом Мадриду була подиктована тим, що Митрополит особисто знає цього Архиєпископа, а ще більше тим, що на початку тієї Гельсінкської Конференції була в нього якась окрема російська „екуменічна делегація", зложена з одного протодиякона, одного протестантського міністра, одного рабіна, одного мусулманського міністра та одного учасника совєтської делеґації, як рівно одного католицького священика.

Найважливіше завдання Митрополита Максима, а саме: зустріч з головними представниками різних державних делеґацій на Мадридській Конференції, було тим часом належно підготовано. Тут велику прислугу віддав нашій Церкві Голова Папської Делеґації Архиєп. Сільвіо Люоні. Завдяки його контактам Митрополит Максим мав змогу особисто зустрінути 8-го і 9-го грудня голів 7-ох державних делеґацій та представити їм трагічне положення Української Католицької Церкви на землях України.

І так, в понеділок, 8-го грудня 1980 р., в палаті Конференції перша зустріч відбулася з амбасадором Раппе, головою шведської делеґації.

Другою зустріччю цього самого дня, і в цій самій палаті Конференції, була зустріч з амбасадором Вільберфорсом — головою Бритійської делеґації.

Третьою зустріччю Митрополита Максима, 8-го грудня в палаті Конференції, була зустріч з амбасадором Кальпенменом — містоголовою американської делеґації.

Наступного дня, 9-го грудня, Митрополит Максим зустрівся у палаті Конференції найперше з амбасадором Роджерсом, головою Канадської делеґації.

Цього самого дня Митрополит Максим мав нагоду особисто зустрінутися в їхніх бюрах поза палатою Конференції ще з двома амбасадорами, а саме: амбасадором Руперезом Рубіо, головою еспанської делеґації і амбасадором Ван-Дугеном, головою Голляндської делеґації.

Всі ці зустрічі, передусім зустрічі в палаті Конференції, відбулись на дипломатичному рівні. Голова Папської делеґації особисто представляв повище згаданих амбасадорів, а відтак залишав їх з Митрополитом Максимом для їхньої офіційної розмови.

З вище сказаного можна сміло заключити, що тут зроблено все, що можна було зробити. Але цю роботу треба продовжувати.

Успішна місія Митрополита Максима в Мадриді закінчилась, але наші завдання боронити завжди і всюди суверенні права Христової Церкви й нашого українського народу все ще стоять перед нами".

Як бачимо зі зацитованого звіту, добре обдумана й підготована акція дала великі успіхи. Після таких великих успіхів, — Митрополит Максим не міг подати про всі свої багатосторонні заходи, але з того, що в звіті подано, видно обсяг і рівень його діяльности в Мадриді — слід доложити зусиль, щоб останній етап Мадридської конференції пройшов для нас як найкраще. На тому етапі в другій частині конференції обговорюватимуть проблеми й труднощі сучасної політичної дійсности і тут — неповторна нагода для українського політичного світу: виступити на такому форумі і в таких формах, які там будуть можливі, і з'ясувати положення в Україні, в усіх країнах під владою російського імперіялізму, в усьому СССР. Виявити справжнє обличчя большевизму й російського імперіялізму, які під прикриттям словоблудних декларацій про „безпеку й співпрацю" в Европі хочуть забезпечити собі спокійне запліччя для аґресій в інших обширах, а одночасно з тим — знищують европейські й інші поневолені народи. Під злочинним гаслом „клясової боротьби", ліквідують навіть фізично не лише цілі прошарки, верстви й кляси поневолених народів, але й цілі народи, чим здійснюють ще за царів задуманий плян народовбиства.

Навіть у часі, коли проходить Мадридська конференція, Москва поширює арешти й виносить важкі засуди національних діячів в Україні, захисників переведення в життя Гельсінкських постанов, людей вільної думки релігійних активістів та священиків. Та не лише в Україні стаються саме тепер ці злочинства. Вони так само мають місце в балтицьких державах, де особливо яскраво переводиться народовбивство, в Азії, на Кавказі.

Учасники конференції в Мадриді мусять знати, що договори з червоною Москвою про „безпеку й співпрацю в Европі" дають їй змогу зміцнити наступ на українські й інші поневолені народи, на Афганістан, в районі Перської затоки, в Африці й усюди там, де кремлівські вожді намагаються закріпити свої впливи й панування.

Святослав Караванський

Дружня бесіда

ПИТАННЯ: Як ви оцінюєте ситуацію в Польщі? Наскільки реальна окупація Польщі совєтськими військами?

ВІДПОВІДЬ: Ситуація в Польщі — явище, яке свідчить про новий крах „пролетарської" ідеології комуністів. І цікаво, що у тій же мірі, у якій ця ситуація небезпечна для тоталітарно-фашистського бльоку, у тій же мірі цей бльок безпорадний перед нею.

У західній пресі та й у нашій українській широко дискутується питання про можливість окупації Польщі совєтськими військами. Мені здається, що у наявній ситуації така можливість виключена, і то з таких причин:

І. Польща уже окупована совєтськими військами. Отже нічого не зміниться, якщо до наявних (не менше кількох сот тисяч) буде додано ще якась кількість.

ІІ. Уряд Кані, як і уряд Ґерека, цілком і повністю виконує вказівки Москви, отже Москва має проблеми у Польщі не з урядом (як це було у Чехо-Словаччині та Мадярщині), а із згуртованим і певним своєї мети робітництвом. Москва окупувала і Чехо-Словаччину і Мадярщину, щоб повалити бунтівні уряди цих країн. У Польщі ж уряд не треба валити, він свій, промосковський, і для Москви навіть краще приборкати поляків польськими руками і польськими устами, мовляв дивіться, прийдуть москалі, буде гірше. Насправді ж вони не збираються цього робити.

Як же тоді пояснити появу у пресі Чехо-Словаччини та Східньої Німеччини закликів до окупації Польщі? Або появу повідомлень у західній пресі про концентрацію військ на польському кордоні, які Москва старанно спростовує?

Річ у тім, що для того, щоб погасити ентузіязм і солідарність робітників під час страйків, польські комуністичні лідери з перших днів страйку у Польщі залякували робітників можливістю совєтської окупації.

Таке залякування було досить дійовим, оскільки у можливість окупації повірили навіть керівники польського робітничого руху. І саме тому, що цей арґумент приборкує і стримує поляків, його використовувала і використовує з метою тиску на робітників промосковська варшавська кліка. І для того, щоб підсилити цей арґумент — підсилити страх серед поляків — Москва дала вказівку пресі Праги та Східнього Берліну почати кампанію проти польського робітництва із закликами до введення військ у Польщу. Завдання цієї преси — дезінформувати не тільки поляків, але й цілий світ, що нібито існує можливість окупації, щоб у світі точилися розмови на цю тему, і поляки дізнавалися про це не з офіційних польських джерел, а з джерел західніх — з радіо, телебачення тощо. Великий вплив має у Польщі Церква, отже треба і Церкву переконати у цій байці, щоб вона і собі втихомирювала робітників та молодь.

У тому, що кампанія чеської та східньонімецької преси має виключно дезінформативну мету, свідчить той факт, що перед окупацією Чехо-Словаччини, яка готувалася кілька місяців, у пресі совєтського блоку не було закликів до такого кроку. Лише за дві години до вступу військ Совєти повідомили про це Захід. Отже нинішня кампанія у сателітній пресі — це ще один трюк Москви для приборкання польського робітництва.

(Продовження на ст. 3)

Я. Татомир

ЩОБИ ІСТОРІЯ ВПИСАЛА...

Від часу поневолення України червоною Москвою минуло вже майже шість десятиліть. На протязі цих десятиліть український нарід зазнав варварське насилля і брутальний терор московського комунізму і німецького нацизму, які загорнули під час свого панування біля двадцяти мільйонів жертв. Якщо взяти до уваги мільйони українців, які згинули у сибірських і німецьких концтаборах, мільйони жертв штучного голоду, мільйони українців, замучених у московських і німецьких тюрмах і втрати нанесені іншими сусідами України, то число жертв українського голокосту набагато перевищує втрати інших народів у тому часі, включно з жидівським народом.

Велика частина свідків і учасників нашого голокосту вже відійшла у вічність, решта зближається до тієї межі. Прямо незрозуміло, що посьогодні ми, велика українська еміграція, не зробили ніякого організованого зусилля, щоб зібрати й охоронити від знищення, зберегти для історії, дані про жертви українського голокосту і дані про злочинців, які плянували і які виконували злочини геноциду проти нашого народу.

Головною причиною цього великого занедбання було, мабуть, те, що український політичний провід не мав часу думати про наш голокост та про 20 мільйонів жертв, бо його увага й енергія були спрямовані на міжпартійні інтриги і міжпартійні баталії... Та не складаймо всієї вини на політичний провід. Подумаймо над тим, як багато серед нас взаємоворожнечі, спричиненої незначними і несуттєвими політичними різницями серед нас, або релігійними спорами, територіяльними упередженнями („східняки"-„західняки"), чи подразненими особистими амбіціями, та як ця взаємоворожнеча забирає багато цінного часу і паралізує нашу позитивну працю.

Конечно, щоб ми негайно, поки ще живуть останні із свідків і учасників українського голокосту, записали, утривалили, забезпечили і зберегли їхні свідчення для історії, і щоб ми зібрали і зберегли документи і знімки, які відносяться до українського голокосту. Якщо ми це занедбаємо, то ворожа пропаганда із бігом часу зменшить розміри українського голокосту, затре сліди цього найбільшого в історії людства злочину, підмінює правду брехнею і — майбутні історики писатимуть історію цих минулих десятиліть знову без нас, так як написана історія Европи останніх століть.

Історична вартість згаданих свідчень буде у їхній правдивості, докладності, точності і об'єктивності. Всякі перекручення, перебільшення і „патріотична пропаганда" обнижують вартість того роду матеріялів.

Щоб акція зібрання, забезпечення і збереження матеріялів до українського голокосту була успішна,

(Продоження на ст. 4)

З ЛИСТІВ ДО РЕДАКЦІЇ

ДО ЗАЯВИ ПРО ДЕНЬ СОЛІДАРНОСТИ

На сторінках українського щоденника „Свобода", ч. 6-та, 10-го січня ц. р., появилася заява „12-го січня — День Солідарности", підписана проводами лише двох українських молодечих організацій.

Для нас це зовсім незрозуміло, чому до підписів цієї заяви не включено ОДУМ-у як однієї з українських молодечих організацій. ОДУМ ніколи не відмовлявся, не відмовляється і не буде відмовлятися від солідарних спільних виступів для добра української справи.

ОДУМ стояв і завжди стоятиме на засадах справжньої солідарности. Особливо солідарности з тими, хто сьогодні „карається, мучиться, але не кається", бо ОДУМ створили ті, які несли тягар страшної боротьби в обличчі страхіття московської імперії.

Ми не будемо солідаризуватися з тими, хто вносить в українське суспільство роздор і непорозуміння, бо це принесе користь лише ворогові, а не українській визвольній справі.

Одночасно заявляємо, що ми солідаризуємося із усіма дисидентами в Україні, в Сибіру і з тими, що знаходяться у вільному світі, які явно стоять на засадах чесної боротьби за незалежність українського народу.

Головна Рада Коша Старших Виховників ОДУМ-у в ЗСА

Богдан Струмінський

УРОЧИСТІСТЬ У ГАРВАРДСЬКІЙ БОГОСЛОВСЬКІЙ ШКОЛІ

Десь близько початку 1978 року нижчепідписаний ім'ярек, тоді викладач у Гарвардському університеті, пригадав собі горді заяви проф. Омеляна Пріцака, що народився він як громадянин Західньоукраїнської Народної Республіки в Галичині в 1919 році. Почався процес асоціяції у мозку, який довів згаданого осібняка до логічного висновку, що наступного року проф. Пріцак буде sexagenarius, що в науковому фолкльорі означає: „кандидат до пропам'ятної книги". Дальші процеси в сірих клітинах спонукали нас написати листа до віцепрезидента УНІГУ, проф. І. Шевченка, з відповідною пропозицією. „Щоб потім не було, що я не сказав" — стояло в конклюзії листа. Нижчепідписаний не належить до активних творців історії, але цим разом судилось йому відіграти ролю (хай і анонімного) першого потягача за ланцюжок і спричинника цілої Ніяґари дій многих людей, які знайшли своє завершення 12-го грудня 1980 року. Лист прийнято схвально, створено два комітети — один із великими іменами для паради і другий з меншими — для справжньої роботи.

Коли прийшла дата уродин проф. Пріцака, 7-го квітня 1979 року, вручено йому тільки макету заплянованої книги, а на справжню довелось іще почекати більш як півтора року. На виправдання можна навести не тільки традиційний „український час", але й факт, що знадіб треба було збирати від 68 авторів з 13 країн (із ЗСА, Канади, Англії, Західньої Німеччини, Франції, Голляндії, Туреччини, Ізраїля, Японії, Польщі, Угорщини, Румунії і навіть такої екзотичної, як Україна).

Урешті всі зацікавлені були нагороджені за труд і терпеливість. Кілька заль у Гарвардській Богословській Школі заповнилось різномовним натовпом. Був тут не тільки кожний, хто є кимсь у Гарварді і в українській громаді в ЗСА, але й було багато інших, включно з такими, про яких тільки Бог знає, ким вони є.

Наперед — „конвокація" у каплиці, що ще побільшило релігійне забарвлення події, суґероване вже самим вибором будинку. Целебрантом цієї відправи був проф. Шевченко, знавець візантійської літургії. Декан відділу гуманістичних і точних наук Генрі Россовські вкупився у ласки присутніх українців заявою, що його родина походила з українського містечка Росів. І щоб було ще краще, — додав, — що вірить не тільки в тривалість УНІГУ (тут зауваження про тривалість установ взагалі), але й у його вплив на весь світ. Так сказав, бігме.

Хор Гарвардського університету відспівав традиційне „Gaudeamus" („Тішмось" — щось-мо чинили). Опісля наступило читання „поклонів". Проф. Юрій Грабович, як годиться знавцеві української літератури, процитував „Евфонію веселобрмячую", складену спудеями Київської Колеґії на честь її засновника, Петра Могили, в 1633 році:

„Нехай з типографських кунштів тую славу односить ім'є Твоє през нашу забаву".

Дуже apropos. Звичайно, не обходиться без порівняння до подвигу Могили. Сам проф. Пріцак відчував свою духову спорідненість із цим волоським князем, коли вибирав на емблему УНІГУ корпус Могилянської Академії з доданим ніби титло гарвардським гаслом „Veritas". Проф. Грабович підкреслює молодечість духу проф. Пріцака, запал, інтелектуальну цікавість, сміливість думки.

Пора на турецьку частину літургії. Впроваджений молодим українським туркологом, Віктором Остапчуком, викладач турецької мови в Гарварді, Шінасі Текин, відчитує довгий „фірман" своєю рідною мовою. Сидимо як на турецькім казанні, але, на щастя, приходить нам на допомогу інший наш бравий турколог, Любомир Гайда. З його перекладу довідуємось, що це ніби від Султана почесна грамота для Ювілята за його заслуги для науки. Грамота іменує Професора ханом туркології і гетьманом україністики.

На цій самій конвенції виступає проф. Шевченко. Читає дотепну футурологічну розповідь: десь у XXII сторіччі археологи ведуть розкопи на стоянці, званій „Массачусеттс 1583", знаходять шматки різних паперів з іменем Пріцака. На одному з фраґментів щастить відчитати — „rift". Повстають різні дискусії між ученими, врешті один дає влучну інтерпретацію: „Festschrift. (Чи по-галицьки не можна було б сказати: „фест-письмо"?) На закінчення проф. Шевченко на таці вручає пропам'ятну книгу проф. Пріцакові.

Бере слово сам „Хан" і „Гетьман". Тут уже перехід до поваги. Проф. Пріцак говорить про триподіл свого творчого життя: на початку студії над евразійським степом, а потім щойно зворот до України, що зрештою було його наміром від самого початку. Це була б друга частина. Яка буде третя. Синтеза?

Урочистість у каплиці закінчує хор українським многоліттством, відспіванням з правильною вимовою.

Тепер юрба виливається на шеррі до вестибюлю чи фойє, де знаходиться також виставка праць проф. Пріцака.

Після одногодинної гутірки всіх з усіма, сумішшю мов як на Вавилонському стовпотворінні, — вечеря у розкішній залі з великим коминком. Гарвардський професор християнської моралі, Петро Ґовмс виголошує традиційну інвокацію, щоб оберігти нас від спокус лукавого, який уже чаїться у келишках із вином. Гріхопадіння наше в пиянство і обжирство (п'ятий гріх головний) мають замаскувати тости. Перший підіймає декан Вищої школи гуманістичних і точних наук, Едвард Кінен. Якби хтось хотів розібратись на підставі списка публікацій проф. Пріцака (бл. 500 назв!), яка ж властиво його спеціяльність, мав би деяку трудність: чого бо тут нема! Гарвардський професор іраністики ім. Аги Хана (оце назва!), Ричард Фрай згадує про свою першу зустріч із проф. Пріцаком у Німеччині. Це він спричинився до запрошення професора до Гарварду. Голова Гарвардської Бібліотеки, проф. Оскар Гандлін щиро признається, що хоч дехто з його рідні був родом з Полтави, він думав що це значить: з Росії. Щойно проф. Пріцак змінив усе. Від моменту створення ним гарвардської україністики ніхто вже не може безкарно говорити про Полтаву в Росії чи Росію в Полтаві.

Вечерю закінчує благословенням — цим разом по-українському — о. Василь Шерегій, професор Семінарії ім. свв. Кирила і Методія в Піттсбурзі.

Виходимо на покрите снігом гарвардське подвір'я зі здобутим „по блату" „Евхаристиріоном" (на урочистість виготовлено тільки три примірники) 972 сторінки! 2 томи! (як спеціяльний випуск „Гарвардських україністичних студій"). Чому „Евхаристиріон"? Пояснює це в передмові проф. Шевченко: це перегук з подібним ювілейним виданням київських спудеїв з 1632 року. Значення цього грецького слова пояснили вже самі його видавці в 1632 році в підзаголовку: „...альбо Вдячність". За що? „За гойнії добродійства в фундованні)— засновуванні) шкіл". Подібно в 1980 році спудеї Гарварду зібрались, щоб подякувати засновникові гарвардської україністики, за можливість вивчення української мови й літератури, але передусім історії, коронної дисципліни в гарвардській україністиці. Зацитуймо ще раз перший, могилянський „Евхаристиріон" (є дивний чар у цій старій мові):

Давніх віків одмінний час трудно-забитий (-забутий)
будеть міти, хто хочеть, дость латво одкритий,
скоро тілько з історій науки набудеть,
в той же час глупства в речах заразом позбудеть.

Це також програма проф. Пріцака: через пізнання історії Руси-України уникнути дурниць у майбутньому.

Несемо „Евхаристиріон" як евхаристію по невинно білому, свіжому снігу з неба і трепетно шукаємо імени серед світочів світової науки. Альтбавер про караїмів, Базен про отамана, Беніґсен про Астрахань, Боцюрків про українізацію православ'я, Бодроліджеті про азербайджанську поезію, Беррілл про турецького письменника, Клівс про монгольську царицю, Данков про турецьку поезію, Дашкевич про вірмен, Дерфер про оґузькі слова, Дрімба про половецькі слова, Фішер про Крим, Флемінґ про Каїр, Флетчер про туркомонгольські традиції, Фрай про релігію в імперії сассанідів, Ґабайн про розкопи в Афганістані, Ґеровський про польсько-саксонську унію, Ґейштор про старопольську історичну свідомість, Ґольден про половців, Ґрабар про ісламську архітектуру, Грабович про Шевченка, Ґрімстед про

(Продоження на ст. 4)

СПОРТ

ПОСИЛЮЮТЬ РУСИФІКАЦІЮ УКРАЇНСЬКИХ СПОРТОВЦІВ

Згідно з офіційною статистикою так зв. „Комітету Фізичної Культури і Спорту при Раді Міністрів Української РСР" в Україні начислюють понад 19 мільйонів юнацтва і старших, які займаються фізичною культурою і спортом. Головою згаданого комітету є М. Бака, але фактичними „босами" й у цій ділянці українського життя є російські спортові політруки, що густо позасідали на керівних постах у всіх містах України.

Не зважаючи на таке велике число (19 мільйонів!) спортовців в окупованій Україні, для цієї спортової „армії" появляється тільки тричі в тиждень „Спортивна газета" в тиражі коло 300.000 примірників і місячний журнал „Старт" до місяця вересня 1980 року в тиражі коло 100.000 примірників і це все. В місяці жовтні 1980 року журнал „Старт" вийшов вже тільки в тиражі 35.000 примірників. Отже російські політруки посилюють русифікаційні процеси українських спортовців, позбавляючи їх спортових видань їхньою рідною мовою.

Цікаво, що російський ставленик в Україні М. Бака в згаданому вже жовтневому числі обширно розписався про успіхи, невдачі та про „піклування" партії і уряду спортом в Україні, але ні словом не згадав, чому українські спортовці не можуть читати спортової літератури своєю рідною мовою. В довгій статті під наголовком „З Олімпійських висот до Нових Рубежів" Бака не вияснив, чому це число „Старту", єдиного україномовного журналу в Україні, появилося в такому мінімальному тиражі?

Що російські наглядачі в Україні посилюють русифікацію українських спортовців, потверджує і київська „Спортивна газета" ч. 151 з 18-го грудня 1980 року, яка помістила список спортової літератури, що її заохочує прид бати через так зв. „Київський магазин — „Книга — поштою" за післяплатою. Ось які видання є в складі цього „Магазину" в столиці Української ССР: „Олімпійський справочник", „Нормы и требования ГТО", „Спортивные травмы и оказание первой помощи", Чемпионы XX—XXI Олимпийских игр", „Будущие олимпийцы" (альбом), „Буду олимпийцем", „Здравствуй, Олимпиада", „Старт! Борьба! Победа!", „Атакующая вершина", „Спорт и образ жизни", „Спорт смелых", „Олимпийцы Украины", — усі російською мовою.

З українських є тільки: „Автомобіль" (наочний посібник), „Легкоатлети України" (Здоров'я), „Готовий до праці і оборони СРСР" (Радянська школа), „Твій Дім", „Тобі і всім", „Спалахи олімпійських багать" (Молодь), „Золоті весла" (Здоров'я) — це все. Ось так „піклуються" „рідні" партія і уряд УССР українськими спортовцями та їх майбутнім!

Дружня...

(*Продовження зі стор. 2*)

Раз Москва вдається до таких трюків, хоч при централізованій тоталітарній системі їй це зовсім не важко, то це свідчить, що ситуація у Польщі для Москви дуже серйозна і небезпечна.

Однак, хай яка небезпечна ця ситуація для Москви, вона, на мою думку, не вдасться до окупації Польщі під сучасну хвилину, маючи у Варшаві абсолютно льояльний уряд.

Звичайно, що Москва ніколи не погодиться на існування вільних профспілок, і її згода на це був тактичний крок. Отже тепер, почавши свій наступ на робітництво, вона збирається виправити цей крок, і в цьому наступі не останню роль грає залякування поляків можливістю окупації.

Цією своєю поведінкою Москва ще раз довела, що її трюкацькій підступності немає меж.

СТЕЙТ МАССАЧУСЕТС переживає велику кризу природного газу і всі публічні школи й будинки огрівані газом покищо закриті рішенням губернатора стейту. Власникам приватних домів губернатор наказав знизити термостати до 55 ступенів, аж до часу поки стейтовому урядові не вдасться розв'язати цієї кризи шляхом перекинення відповідної кількости природного газу з інших стейтів до Массачусетс.

✝

Ділимося сумною вісткою з Родиною і Знайомими, що 18-го січня 1981 року, несподівано, упокоївся в Бозі,

наш Найдорожчий

ЧОЛОВІК, ВУЙКО, БРАТ

бл. п.

СТЕПАН ГОЛОВАТИЙ

нар. в Слободі Золотій, Україна, 29-го грудня 1900 р.

ПАНАХИДА — у вівторок, 20-го січня 1981 р., в похоронному заведенні Duchynsky-Cherko, 111 Yonkers Avenue, Yonkers, N.Y.

ПОХОРОН — в середу, 21-го січня 1981 р., з того ж похоронного заведення до церкви св. Михаїла при 25 Chestnut Street, Yonkers, N.Y., а опісля на цвинтар св. Андрія В. С. Бавнд Бруку, Н. Дж.

У глибокому смутку:
дружина — МАРІЯ
сестрінок — РОМАН ДЯКІВСЬКИЙ з родиною
сестра — МАРІЯ
та ближча і дальша Родина в ЗСА й Україні

✝

Ділимося сумною вісткою з Рідними, Приятелями і Знайомими, що дня 18-го січня 1981 р., в Ірвінґтоні, Н. Дж., упокоїлась в Бозі, на 84-му році життя,

наша Найдорожча

МАМА, БАБУНЯ І СЕСТРА

бл. п.

КАРОЛИНА КОСАЧ БОЙКО

довголітня учителька народних шкіл в Галичині.

ПАНАХИДА у вівторок, 20-го січня 1981 р., о год. 8-ій веч., в похоронному заведенні Литвин і Литвин, 1600 Stuyvesand Avenue, Union, N.J.

ПОХОРОН в середу, 21-го січня 1981 р., о год. 8:30 ранку, з того ж похоронного заведення до церкви св. Ів. Хрестителя в Нюарку, Н. Дж., а опісля на Hollywood Cemetery, Union, N.J.

Горем прибиті:
ІГОР — син
ОРЕСТ — син з дружиною ЛЮБОЮ
РОМАН — син з дружиною ОЛЕЮ
внуки:
МАРТА СТЕФАНЮК з мужем АНДРІЄМ
БОРИС, ЛІДА, ХРИСТИНА й ІРЕНА
АННА БОЙКО — сестра
ІВАН БОЙКО з дружиною ЛЮБОЮ — сестрінок
кузини:
АНДРІЙ БОЙКО з родиною
ҐЕРТРУДА БОЙКО з родиною
КСЕНЯ БАСНЯК та ІЗИДОР КЕРНИЧНИЙ
та ближча і дальша Родина в Америці, Канаді й Україні

✝

Дня 17-го січня 1981 року, упокоївся в Бозі

бл. п. проф. д-р

ПЕТРО МАКСИМОВИЧ КЛИМЕНКО

проживши 79 років, про що з тяжкими серцями повідомляють:

дружина — ЛАРИСА ДАНИЛІВНА
син — д-р ВАЛЕНТИН КЛИМЕНКО з дружиною і дітьми

ПАНАХИДИ у похоронному заведенні П. Яреми, 129 Схід 7-ма вул., Ню Йорк, Н. Й., 19 і 20-го січня 1981 року, о год. 6-ій веч.

ПОХОРОН в середу, 21-го січня 1981 р., з церкви св. Володимира, 160 Вест 82-га вул., о год. 10-ій ранку, де відбудеться ЗАУПОКІЙНА СЛУЖБА БОЖА з ПАНАХИДОЮ, а опісля на Український Православний Цвинтар в С. Бавнд Бруку, Н. Дж.

ДЕБЮТАНТКИ БАЛЮ ІНЖЕНЕРІВ У ФІЛЯДЕЛЬФІЇ, Па.

Віра Клариса Бойко
Cherry Hill, New Jersey

Анна Дольницька
Philadelphia, Pennsylvania

Баль відбудеться **в суботу, 24-го січня 1981 року,**
у великій балевій залі готелю Шератон, 1725 Дж. Ф. Кеннеді Булевард, **у Філядельфії**
Коктейл о год. 6-ій веч. • Бенкет о год. 7-ій веч. • Баль о год. 9-ій веч.

Мистецька програма .... **Евеліна Белюц і Леонід Вербицький**
Тостмастер .... **інж. Степан Чорпіта**
Оркестра „Темпо" .... під мист. кер. **Іринея Коваля**

Презентацію дебютанток о год. 9:30 переведуть:
д-р Лариса Заїка, голова Відділу і **інж. Орест Швед**, секретар Відділу

Майстер церемонії .... **Роксоляна Чорпіта**
Координатор дебюту .... **Христина Чорпіта**

Валентина Заєць
Philadelphia, Pennsylvania

Ева Іськів
Philadelphia, Pennsylvania

Юлія Марія Іхтіярів
Philadelphia, Pennsylvania

Наталія Луцишин
Huntingdon Valley, Penna.

Лідія Лазор
Marlton, New Jersey

Марія Роксана Максимович
Willow Grove, Pennsylvania

Галина Пасічник
Philadelphia, Pennsylvania

Галина Софія Пиріг
Philadelphia, Pennsylvania

Тамара Сіра
Cinnaminson, New Jersey

Марія Лариса Смолій
Philadelphia, Pennsylvania

Урочистість...

(Продовження зі стор. 2)

львівські рукописи, Халясі-Кун про турецького історика і географа, Гаторі про мову татар, Гайссіґ про монгольські обряди, Герліґі про греків в Одесі, Горбач про мову українських греків (конкретно Раїси Мороз), Інальджік про кримський ханат, Калд-Нодь про священну війну в Туреччині, Касинець про Огієнка, Кінен про Казань, Келлі про арабську енциклопедію, Когут про Григорія Полетику, Кононенко про сліпих співців, Лабунька про галицьку авдієнцію у Марії Терези, Лесів про українські загадки, Ліхтеншедтер про арабську історію в поезії, Лорд про думи, Лант про акання, Маґочі про українські джерельні матеріяли в Відні, Падох про археолога Ів. Борковського, Пеленський про татарський наїзд на Київ, Піккіо про новгородські тексти на березовій корі, Пінсон про болгар на Криму, Пайпс про російських кадетів і Україну, Поппе про „Слово о полку", Рудницький про Духінського і Україну, Шіммель про турецьку поезію нонсенсу, Шевченко про Царгород, Сезер про турецьку мову, Шевельов про слово веремія, Сінор про самоєдське і угрійське в старотурецькій мові, Стеткевич про арабську касиду, Струмінський про антів, Субтельна про перського вельможу, Субтельний про українсько-кримський договір, Свобода про славізми в мові їддіш, Сисин про А. Киселя, Шпорлюк про Київ, Текин про дві турецькі поеми, інший Текин про старотурецький документ, Томсон про вірменські леґенди, Триярський про половецький „Отченаш", Вінценз про прізвище Петлюри, Во про Ґалятовського, Вайнтравб про ідею Польщі як бастіону християнства, Вілліямс про реформацію на Україні, Вуйцік про Тетерю.

Втомлені самим тільки (спрощеним) переліком ідемо додому, щоб колись це все прочитати. Ідемо приголомшені величчю Речей Незнаних нам, пригноблені, що інші знають стільки. А тут за кілька років ще ювілей проф. Шевченка. Падоньку! Але самі-сьмо цього хотіли, то тепер читаймо.

В НЮ ЙОРКУ посадник плянує в наступному бюджетному році прийняти на працю ще додаткову одну тисячу поліціянтів, щоб успішніше стримувати хвилю злочинности, яка неухильно зростає з року на рік у цьому найбільшому місті Америки. Плянується також перевести поліціянтів у кількості 500 осіб з бюрових праць, які вони тепер виконують, на вартування надворі, заступивши їх у канцеляріях цивільними працівниками, яким і платиться менше і які не мусять переходити поліційного вишколу ані іспиту.

Менор Коледж влаштовує „Ярмарок здоров'я"

Дженкінтавн, Па. — Менор Джуніор коледж влаштовує 18-го березня цього року перший річний „Ярмарок здоров'я".

Завдання ярмарку — зробити доступним для публіки різнорідність інформацій та лікарської допомоги. Вже вибрано комітет, який очолюють директори відділів Медичної освіти коледжу.

Головна виставка і програма відбудуться в авдиторії коледжу тут, при Факс Чейс ровд і Форест авеню від 10-ої ранку до 4-ої год. по полудні. Групи, особливо старших віком громадян повинні порозумітися з комітетом, щоб забезпечити місце для паркування й інших вигод.

Всім установам, які своєю працею чи продуктами сприяють покращанню здоров'я і бажають спонзорувати, чи мати виставку на ярмарку, слід зголоситися до Ч. Шіллса на число телефону: 885-2360.

245-ий Відділ УНС в Трентоні відбув річні збори

У неділю, 4-го січня ц.р., 245-ий Відділ УНСоюзу в Трентоні відбув свої річні збори. Вибрано нову Управу Відділу у такому складі: Микола Голінко—голова; Михайло Мартиненко—секретар, і Іван Бойчук—голова Контрольної комісії. Перевибраний голова Управи закликав присутніх до посиленної праці для добра Українського Народного Союзу та для місцевої громади.

На цих зборах вирішено змінити постанову,—зпонад 60 років тому, про вкладки, та підвищити вкладки до місцевої каси Відділу з 10 центів на 20 центів місячно.

Після зборів секретар М. Мартиненко запропонував присутнім заколядувати на українських воєнних інвалідів і на цілі ЗУАДК-у. Після чого голова М.Голінко запросив усіх до скромної перекуски.

Сердечне спасибі присутнім, які зібрали колядою 25 долярів. Гроші вислано на вищезгадані цілі.

Михайло Мартиненко,
секретар

УКРАЇНСЬКА СВІТЛИЧКА ДОПОМАГАЄ БАТЬКАМ ВИХОВУВАТИ ДІТЕЙ.

ПОВІДОМЛЕННЯ
Адміністрації „Свободи"

ПОВІДОМЛЯЄМО ВСІ ОРГАНІЗАЦІЇ І ПООДИНОКІ ОСОБИ,
ЩО АДМІНІСТРАЦІЯ
НЕ БУДЕ ПОМІЩУВАТИ ЖАДНИХ ОГОЛОШЕНЬ
якщо попередні рахунки
НЕ БУДУТЬ ВИРІВНЯНІ
Окремих листів в тій справі не будеться відписувати.

Українські громади...

(Закінчення зі стор. 1)

КАРТЕРЕТ, Н.ДЖ.

(ВМ) Заходом Відділу УККА у понеділок, 12-го січня, посадник міста в присутності представників українських організацій і представників обидвох церков підписав проклямацію Української Державности і тим проголосив день 22-го січня Українським Днем.

У цей день на міськім ратуші повіватиме український прапор, а ввечері цього дня на зборах міської управи в присутності представників української громади посадник читатиме проклямацію. Свято відбудеться у суботу, 24-го січня, в 6- ій год., вечора в залі Українського Американського Горожанського клюбу, при Рузвелт авеню, з великою програмою — виступ бандуристів, танцювального ансамблю тощо.

БОСТОН, МАСС.

(О.Щ.) День 22-го січня 1981 року—це День Української Незалежности в Массачусетс і в Бостоні, згідно з проклямаціями, що їх видали губернатор Едвард Дж. Кінґ і посадник Бостону Кевін Г. Вайт. У проклямації губернатора сказано: „Українці в Массачусетс закликають делеґацію ЗСА на Мадридську конференцію, яка саме тепер розглядає виконування Гельсінкських угод, піднести справу самовизначення і національну незалежність для України і всіх поневолених народів".

Українська громада, заходом місцевого Відділу УККА і при співучасті організацій відзначить 63-тю річницю Української Державности і 62-гу річницю Акту Злуки двома імпрезами.

У четвер, 22-го січня, в 12-ій год. вполудне відбудеться піднесення українського національного прапору перед міським ратушем з відповідною програмою. До участі запрошені представники управи міста та інших національностей.

У неділю, 25-го січня, вранці в обох українських церквах відправляться Св. Літургії в намірені українського народу.

В 3-ій год. по полудні відбудеться академія в залі УПГромади св. Андрея при 24 Орчард Гіллс Ровд, Джамейка Плейн. Доповідачем буде мгр Богдан Тарнавський, екзекутивний заступник голови Фонду Катедри Українознавства у Гарварді. Мистецька програма буде виконана місцевими мистецькими силами.

В часі програми відбудеться передача грамот для платників Українського Національного Фонду, які платили УНФ безперестанно впродовж 30 років.

Управа Відділу УККА закликає українське громадянство до численної участи в добох імпрезах.

ТРЕНТОН, Н.ДЖ.

(С.Ш.) Заходами Комітету всіх організацій цього міста 25-го січня 1981 року в 3-ій годині по полудні в залі Української Православної Церкви Св. Юрія Переможця, в Ярдвіллі, Н.Дж., відбудеться святочна академія-концерт для відзначення 63-ої річниці відновлення Української Державности. Святочну доповідь виголосить проф. С. Вожаківський.

У концерті-академії гостинну участь беруть: хор СУМ-А „Жайворонки" з Ню Йорку, Квартер бандуристів „Орли", з Пассейку, та місцеві мистецькі сили.

Академію-концерт попередить Апель українських молодечих організацій — Пласт, ОДУМ, СУМ-А.

Цього ж дня у всіх місцевих церквах, відправляться Богослужби в намірені українського народу з участю всіх молодечих організацій в одностроях.

Святочний комітет звертається з проханням до українського громадянства Трентону та околиць, взяти якнайчисленнішу участь у цій соборній академії.

ФІЛЯДЕЛЬФІЯ, ПА.

(Н.П.) Українська громада старанням Українського Конґресового Комітету Америки, Відділ у Філядельфії, відзначить роковини проголошення незалежности і соборности України 25-го січня 1981 року урочистими Службами Божими, архиєрейською Літургією за український нарід в Українській католицькій Митрополичій катедрі, при Френклін вулиці, в 10-ій годині вранці; Божественною Літургією з Молебнем за український нарід — в українській православній катедрі, при П'ятій вулиці, в годині 10:15 ранку. А також святочною академією, що відбудеться в 4-ій годині по полудні в приміщенні Академії для дівчат при Брод і Олні вулицях.

Головним промовцем буде мґр Ольга Кузьмович, голова СУЖА і секретар НТША. У мистецькій програмі виступатимуть співачка Лариса Маґун-Гурин, сопрано; Андрій Добрянський, бас-баритон Метрополітальної опери в Ню Йорку; концертовий піяніст Тома Гриньків і рецитаторка Роксоляна Чорпіта, член Театральної студії молоді у Філядельфії під проводом Володимира Шашаровського.

АВТОРСЬКИЙ ВЕЧІР О. ТАРНАВСЬКОГО

Ню Йорк, Н.Й. — Із Літературного - Мистецького Клюбу повідомляють, що з нагоди появи нової збірки новель і наристів п.з. „Камінні ступені" поета і письменника Остапа Тарнавського, у п'ятницю, 23-го січня ц.р., в год. 7-ій вечора, тут у приміщеннях цього Клюбу, при 136 Друга авеню, відбудеться його Авторський Вечір.

Твори прочитають автор — О. Тарнавський та актори українських театрів — Роман Тимчук і Степан Крижанівський. Слово про автора виголосить проф. Григорій Костюк. У вокальному інтермецці — виступ концертової співачки Ії Мацюк-Грицай при фортепіяновому супроводі Марти Мачай.

Ще один відлетів у вирій

У соботу, 16-го серпня 1980 р., нагло відійшов у вічність сл.п.інженер-аґроном Юрій В.Гончаренко, колишній сотник Запорізької дивізії Армії УНР, учасник збройної боротьби за українську державність.

Ю.Гончаренко народився 4-го січня 1894 року в Петрівці на Харківщині. Першу світову війну відбув як фронтовий старшина російської армії. Під час української визвольної революції 1917 року приєднався до Армії УНР, з котрою перейшов цілу її епопею, влючно з перебуванням у таборі інтернованих у Польщі. Переїхавши до Чехо-Словаччини, вступив до Української Господарської Академії в Подєбрадах, закінчивши її в році 1930-му с титулом інженера-аґронома. І тут він брав активну участь в організованому студентському житті. Як аґронома-суспільника інж.Ю.Гончаренка вабила праця на українських землях, отже він переїхав туди та приєднався до Д. Грущецького, який вів власну молочарню в Ужгороді. На Закарпатті вони працювали понад два роки, одночасно беручи жваву участь у громадському житті.

Після окупації Закарпаття Мадярщиною інж.Ю. Гончаренко переїхав до Словаччини, де був аж до окупації її совєтською армією. На еміґрації в Німеччині він перебував у Реґенсбурзі, беручи участь в організації українського високого шкільництва як доцент в Українському Технічно-Господарському Інституті (УТГІ).

Після переїзду в ЗСА в році 1949 інж.Ю.Гончаренко оселився в Міннеаполісі, Мінн. де аж до відходу на пенсію працював фахівцем-насіннєзнавцем у відповідних установах тамошнього американського університету.

Останні роки св.п.Ю.Гончаренко нездужав, бо Перша світова війна, визвольна боротьба за українську державність, важкі поранення, пошесті і табори сильно підірвали його здоров'я. Шукаючи кращого й теплішого підсоння, він часто перебував у Сан Дієґо, Каліфорнія, де й помер.

Похорон відбувся в Міннеаполісі, 23-го серпня мин. року, при значній участі побратимів зброї, друзів і знайомих з української православної церкви Св. Михайла. Тлінні останки сл.п. доцента інженера Юрія Б. Гончаренка поховано на цвинтарі Сомерсет. Він був щирий патріот, людина кришталього характеру і незлобивого серця.

Л.Романюк

Щоби історія...

(Продовження зі стор. 2)

конечна співпраця усіх українських організацій, які можуть у такий чи інший спосіб причинитися до тієї справи. Цю акцію повинен очолити СКВУ в організаційній площині, українські наукові установи в історичній площині, а українська преса повинна збудити українську спільноту, якій, попри всі її добрі прикмети, є надто важко взятися до писання споминів чи до складання історичних свідчень.

Пам'ятаймо про те, що кожного тижня відходять у вічність свідки, які — не склали своїх свідчень...

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ УНС

НЕДІЛЯ, 25-го СІЧНЯ 1981 р.

ШАРОН, Па. Річні збори 386-го Відд., о год. 12:15 по пол., в залі української церкви св. Івана при Кларк вул. — Катерина Його, секр.

SUNDAY, JANUARY 25, 1981

SHARON, Pa. Yearly meeting and election of officers Branch 386 to be held 12:15 p.m. at John's Ukrainian church Parlors, Clark Street, Sharon, Pa. — Catherine Joho, secr.

НЕДІЛЯ, 1-го ЛЮТОГО 1981 р.

ЧІКАҐО, Ілл. Річні загальні збори Т-ва Леви 399 Відд., о год. 12:30 по пол. в домівці Левів при 2353 Вест Чікаґо Авеню. Членів Відділу просимо про численну участь. — Ю. Косачевич, гол., Р. Б. Припхан, секр.

ФІЛЯДЕЛЬФІЯ, Па. Річні загальні збори Т-ва Єдність 163 Відд., о год. 2-ій по пол. в залі Дому УНСоюзу при 5004 Old York St. На порядку нарад: звіти за минулий рік і вибір нової управи. Присутність чл. обов'язкова. — Я. Козел, предс., Т. Дуда, секр.

СТУДІЙНІ ПОЗИЧКИ

БРАТСЬКА СЛУЖБА УНСОЮЗУ ДЛЯ СВОЇХ ЧЛЕНІВ

СТУДІЙНІ ПОЗИЧКИ УНСОЮЗУ

Починаючи з днем 1-го листопада 1980 р., діти у віці до чотирьох і пів року, які будуть забезпечені на суму 15,000 долярів життєвого забезпечення, матимуть ґарантовану студійну позичку на суму 5,000 дол. Якщо вони будуть забезпечені на суму 25,000 долярів життєвого забезпечення, їм буде ґарантована студійна позичка у висоті 7,500 долярів.

Діти у віці від 5-10 років, забезпечені грамотою на суму 15,000 долярів, матимуть ґарантовану студійну позичку на суму 4,000 долярів. Якщо вони будуть забезпечені на 25,000 долярів, матимуть ґарантовану студійну позичку на суму 6,000 долярів. В даному випадку, забезпечення в УНСоюзі мусить бути грамотою клюси P-20.

Формальне повідомлення про ґарантовану позичку буде вислане разом з грамотою забезпечення, коли вона видана після 1-го листопада 1980 р.

Грамота мусить бути постійно повноправною та з заплаченими всіми вкладками до часу признання студійної позички і на протязі часу її сплачування.

На час позички і її сплачування, грамота мусить бути призначена УНСоюзові, як ґарантія позички. В часі уділювання позички і коли член-студент має менше, як 21 років, сплату позички мусить ґарантувати одно з батьків, або опікун.

Студійна позичка буде розложена на протяг 4-ох років на оплату за студії на коледжі, чи другій високій школі.

Сплачування позички зачинається три місяці після закінчення студій апліканта і вона мусить бути повністю сплачена не більше, як 20-ма чверть-річними ратами.

У випадку, коли б час студій, на який позичка була уділена, був скорочений або перерваний, негайно після цього починається час сплачування позички.

На позичці є малий відсоток у висоті 3% річно від затягненої суми позички. Ці відсотки нагромаджуватимуться на протязі навчання і вони мають бути плачені в часі сплачування позички.